

Advokatfirmaet Elvenes AS
Postboks 1037
9260 TROMSØ

Deres ref: 13589

Vår ref: 20/01353-2 /FNB

Dato: 25.05.2020

Svar på klage på vedtak om nedleggelse av studiested Nesna

Det vises til brev datert 11.05.2020. Under følger redegjørelse for universitetets syn på de spørsmål brevet reiser.

1: Rettslig grunnlag for styrets vedtak om nedleggelse av studiestedet på Nesna:

Vedtaket om nedleggelse av virksomheten på studiested Nesna er utledet av bestemmelsene i Lov om universiteter og høyskoler §§ 9-1 og 9-2 om styrets ansvar og oppgaver.

Etter § 9-1, 1. ledd har universitetsstyret ansvar for at institusjonen drives effektivt og i overensstemmelse med «de rammer og mål som gis av overordnet myndighet». Etter § 9-2, 1. ledd skal styret legge strategien for institusjonens utdannings- og forskningsvirksomhet og legge planer for «den faglige utvikling i samsvar med de mål som er gitt av overordnet myndighet ... for institusjonen».

Vedtaket om ny studiestedsstruktur er en del av universitetets overordnede strategi om hvor universitetet skal ha sin faglige virksomhet, og ligger innenfor universitetsstyrets myndighets- og ansvarsområde. Dette er også påpekt av Kunnskapsdepartementet ved flere anledninger, blant annet i brev fra departementet og daværende statsråd til tillitsvalgte ved studiested Nesna datert henholdsvis 24.07.2019 og 23.08.2019 .

I utviklingsavtalen mellom Nord universitet og Kunnskapsdepartementet fra 2017 heter det på side 1 at «universitetets desentrale struktur [er] en utfordring i arbeidet med å skape en helhetlig faglig satsing både innenfor forskning og utdanning».

I avtalen under utviklingsmål 5 om studiestedsstruktur, campusutvikling og digitalisering heter det at «[e]n særlig utfordring for Nord universitet med stor spredning i studiesteder er å ha en studiestedsstruktur som støtter opp om forsknings- og undervisningsstrategi». Med mål om å kunne «tilby attraktive studiesteder med effektive og kvalitativt gode lærings- og arbeidsmiljø», var et av måleparametrene at universitetet skulle «[b]eslutte ny studiestedsstruktur». Dette er fulgt opp i departementets tildelingsbrev for både 2018, 2019 og 2020.

Prosesen knyttet til ny studiestedsstruktur ble utredet over lengre tid (ut fra mandat gitt av styret i møte 30.10.2017 – sak 107/17) med brede, interne prosesser som skulle sikre medvirkning fra alle fakulteter, administrative enheter og studiesteder, samt eksterne utredninger og egen høring. Vi kan ikke se at det hefter feil ved saksbehandlingsprosessen eller grunnlagsmaterialet for vedtaket om studiestedsstruktur.

Nord universitet bemerker at forslaget i Stortinget om å omgjøre universitetets vedtak om nedleggelse av studiested Nesna ikke ble tatt til følge (Behandling av Dokument 8). Flertallet i utdannings- og forskningskomiteen viste «til at strukturmeldingen pekte på styrets ansvar både for å utvikle institusjonen på grunnlag av samlede ressurser og fagmiljø og for å vurdere hvordan fagmiljø organiseres for å styrke kvaliteten. Flertallet vil vise til at det var bred politisk enighet om grunnlinjene i strukturmeldingen». Videre viste flertallet til Universitets- og høyskolerådets bemerkning om at institusjonenes autonomi vil være avgjørende for at institusjonene skal kunne utføre sine samfunnsoppdrag.

Vedtaket om nedleggelse av studiested ligger innenfor styrets myndighetsområde etter Lov om universiteter og høyskoler og vedtaket er gyldig.

2: Endring av studieplaner for studenter som er i løp:

Når det gjelder henvisningen til Lov om universiteter og høyskoler § 3-1, så kommer ikke denne bestemmelsen til anvendelse i denne saken. Denne bestemmelsen regulerer hvilke standarder og prosedyrer som skal følges ved akkreditering av institusjoner og studietilbud, samt fremgangsmåte for retting dersom standardene ikke er oppfylt. Bestemmelsen er derfor ikke relevant i en vurdering av handlingsrommet institusjonene har til å endre fastsatte studieplaner.

Etter Lov om universiteter og høyskoler 3-3, 1. ledd har universitetene myndighet til å akkreditere de studietilbud de skal tilby, og de kan selv fastsette studieplan for det enkelte program, jfr. 3-3, 3. ledd. Det legges til grunn at når universitetene selv kan fastsette innholdet i sine studieplaner, har de selv også adgang til å endre disse underveis.

Med hjemmel i Lov om universiteter og høyskoler har styret ved Nord universitet vedtatt Forskrift om studier og eksamen. Denne forskriften beskriver at styret årlig gjør vedtak om hvilke studieprogram som skal inngå i universitetets samlede studieportefølje, jfr. § 3-2, 1. ledd. I dette ligger også at styret avgjør hvilke studier som skal tilbys ved det enkelte studiested og hvordan undervisningen i hovedsak er organisert (om undervisningen skjer med daglig oppmøte på universitetet eller om det er samlingsbasert). Vedtaket om studieportefølje er derfor også en beslutning av om enkelte studier skal tilbys andre steder enn der hvor de tidligere har blitt tilbudt.

Ved Nord universitet har rektor fått delegert myndighet fra styret til å fastsette studieplaner (akkreditering) for det enkelte program, jfr. Forskrift om studier og eksamen ved Nord universitet § 3-3, 1. ledd. En studieplan er definert som en plan som «blant annet beskriver opptakskrav, innhold, emner og læringsutbytte i et studieprogram», jfr. § 1-2, nr. 3. Stedet hvor studentene får sin undervisning er også en del av studieplanen.

I henhold til Forskrift om studier og eksamen ved Nord universitet § 3-4, 1. ledd, 1. punktum kan universitetet foreta endringer i allerede godkjente studieplaner. Slike endringer skal normalt ikke tre i kraft før førstkommende studieår starter, jfr. § 3-4, 1. ledd, 2. punktum. Universitetet har dermed hjemmel til å endre sted for undervisningssamlinger for studentene gjennom endring av studieplanen.

Etter Forskrift om studier og eksamen ved Nord universitet § 3-4, 3. ledd, skal studenter som berøres av endringer i studieplanen sikres «rimelige overgangsordninger». Hva som er rimelig må vurderes konkret ut fra hva endringen gjelder.

Både grunnskolelærerutdanningene og barnehagelærerutdanningen ved studiested Nesna er samlingsbaserte. Grunnskolelærerutdanningene har fire til seks samlinger pr studieår som har vært gjennomført ved studiested Nesna. I tillegg har to samlinger pr studieår vært gjennomført som regionale samlinger enten på Nesna eller i Vesterålen. Hver undervisningssamling er av inntil fem dagers varighet. Denne typen organisering skiller seg vesentlig fra såkalte «campusstudier» som har daglig eller ukentlig undervisningsaktivitet på studiestedet. Den store andelen av studenter ved de samlingsbaserte studiene har ikke sin semesteradresse ved studiestedet. Semesteradressen er den bostedsadresse studentene selv registrerer som kontaktadresse i Studentweb.

I denne saken understreker vi at universitetet har startet med dialogmøter med de aktuelle studentene om endring av undervisningssted 2,5 år før endringen trer i kraft, noe som sikrer studentene god tid til å innrette seg etter vedtaket og at overgangsordningen dermed er rimelig. Vi kan ikke se at dette er en så brå endring eller vil medføre store ulemper i studentenes studiehverdag slik det hevdes.

Nord universitet har rettslig grunnlag for å endre studieplanene for de kull det gjelder slik at undervisningssted for de fysiske samlingene endres fra Nesna til Mo i Rana fra og med høstsemesteret 2022.

Det bemerkes at denne endringen ikke innebærer at studentene mister retten til å kunne fullføre sin påbegynte utdanning, kun at de fysiske undervisningssamlingene i det eller de siste studieårene vil foregå ved et annet studiested – i dette tilfelle Mo i Rana som er ca 67 kilometers reisevei fra Nesna.

3: Studentenes utdanningsplan:

Etter Lov om universiteter og høyskoler § 4-2 skal studenter som tas opp til studier av 60 studiepoengs omfang eller mer, ha en utdanningsplan. Utdanningsplanen skal inneholde bestemmelser om studentenes forpliktelser overfor institusjonen, og institusjonens forpliktelser og ansvar overfor studenten.

Utdanningsplanen bygger på studieplanen for det aktuelle programmet. Ettersom det er adgang til å endre studieplanen til programmet, vil nødvendigvis også den enkelte students utdanningsplan bli påvirket. Loven legger opp til at bestemmelsene om utdanningsplan skal gi studentene mulighet til å påvirke egen studiesituasjon. Dette er mest knyttet til egen studieprogresjon – ikke at studentene selv kan avgjøre innholdet i studieplanen som utdanningsplanen bygger på. I den anledning viser vi også til bestemmelsene om endring av

utdanningsplan i universitetets studie- og eksamensforskrift utelukkende er knyttet til manglende progresjon hos studenten selv – se blant annet Forskrift om studier og eksamen § 3-7.

Studentenes utdanningsplan inneholder en *oversikt* over hele studieløpet i form av hvilke emner studentene kan ta til hvilken tid. Studentene må bekrefte utdanningsplanen hvert semester. Det inngås ikke en avtale med utdanningsplan for hele studieløpet når studentene påbegynner sine studier. Det fremgår heller ikke av studentenes utdanningsplan at endringer i planen ikke kan forekomme. I utdanningsplanen er det ikke avtalt at undervisning i studiet skal foregå et bestemt sted for mer enn et semester av gangen. Studentene velger stedstilørighet i undervisningsmeldingssekvensen for det enkelte emne i Studentweb i forbindelse med semesterregistrering.

Nord universitet bemerker at studentene har anledning til å påvirke sin utdanningsplan for hvert semester hva angår fagvalg og studieprogresjon. For grunnskolelærerutdanningene velger studentene også undervisningssted for det enkelte semester. De kan ikke velge et undervisningssted som ikke lenger fins.

4: Fagvalg og gjennomføring av grunnskolelærerutdanningen:

For grunnskolelærerutdanningene lyser Nord universitet ut fagvalg for den enkelte lærerutdanning for hvert år. Utlysningene tar utgangspunkt i blant annet kapasitet. Det er likevel ikke slik at alle utlyste fag nødvendigvis blir satt i gang da dette beror på den enkelte students ønsker. Et visst antall studenter innenfor hvert enkelt fag er nødvendig for både å ivareta et godt læringsmiljø og for å være økonomisk bærekraftig. En slik interesseanalyse gjøres for alle studentene ved grunnskolelærerutdanningene, og man forsøker også å hente ut en samkjøringsgevinst på tvers av studiestedene dersom dette kan gjøre det mulig å starte undervisning i flere fag.

Mulighetene for fagvalg er i dag like bred for studentene på Nesna som i Bodø og Levanger, selv om fagene kan være ulike. Vi bemerker at vi også har startet undervisning i fag med færre studenter enn det som er anbefalte retningslinjer nasjonalt for å sikre at flest mulig fag blir startet opp.

Nord universitet kan dermed ikke se at fagvalget for studentene på Nesna er dårligere enn ved de øvrige studiestedene. For grunnskolelærerstudentene for 2018- og 2019-kullet vil ikke mulighetene for fagvalg være svekket ved at undervisningssted for de fysiske samlingene endres til Mo i Rana.

5: Informasjon og dialog med studentene:

Vi kan ikke se at den informasjonen som har vært formidlet om studentenes rettigheter vedrørende endring av sted for de fysiske undervisningssamlingene, har vært endret i etterkant av styrets vedtak. Nord universitet har vært klar på at studenter ved samlingsbaserte utdanninger kan oppleve at samlinger blir lagt til et annet studiested som følge av vedtaket.

På universitetets hjemmesider har det vært informert om at «[s]amlingsbaserte studier kan bli flyttet til annen lokasjon i dialog med studentene». I samme anledning bemerker vi at

rektor presenterte sin rapport for studentene og de ansatte på Nesna 24.04.2019, hvor det er tydelig presentert at samlingsbaserte studier kan bli lagt til annen lokasjon. Dette er også gjengitt i Rana Blad ¹ sitt referat fra dette informasjonsmøtet. At de samlingsbaserte studiene ved Nesna kunne bli flyttet til et annet studiested har dermed vært kjent for studentene allerede i god tid før styrevedtaket.

I tillegg sendte Nord universitet ut en pressemelding 24.04.2019 hvor det fremgikk at studenter som var tatt opp, eller som skulle bli tatt opp høsten 2019, ville kunne fullføre sine studier ved det studiestedet de var tatt opp. Dessverre kom ikke presiseringen om mulig endret undervisningssted for samlingsbaserte studier med her.

Når det gjelder studentenes henvendelse datert 29.11.2019 er det beklagelig at denne ikke er besvart skriftlig. Spørsmålene som ble reist i henvendelsen er imidlertid svart ut i dialogmøter mellom Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag og studentene ved både 2018- og 2019-kullet henholdsvis 22. januar og 31. januar. Disse møtene er referatført med gjengivelse av både studentenes spørsmål og universitetets svar. Spørsmålene var både av faglig og praktisk karakter.

På grunn av pandemisituasjonen denne våren, har det ikke vært avholdt flere slike dialogmøter, men fakultetet vil ta initiativ for at flere slike møter vil bli avholdt frem mot 2022. Tema for disse møtene vil blant annet være studentvelferd, studiekvalitet, praktisk informasjon om organisering og muligheter, og en generell dialog og tilbakemeldinger. Tidspunkt og gjennomføringsmåte for disse møtene blir kunngjort så snart som mulig.

Vi viser til at det har vært dialog med studentene om endring av sted for undervisningssamlinger slik universitetet tidligere har informert om at det skulle være, og denne dialogen vil fortsette fremover. Gjennom blant annet disse møtene vil universitetet fortsatt ivareta informasjonsbehovet studentene måtte ha, slik at endring av de fysiske undervisningssamlingene til studiested Mo i Rana blir gjennomført på en best mulig måte.

6: Oppsigelse av leiekontrakten ved studiested Nesna:

I henhold til leiekontrakten om anlegg på Nesna mellom Nord universitet og Statsbygg kunne leieforholdet sies opp dersom vedtak fra Storting eller Regjering om omorganisering o.l. som medfører at «leieforholdet blir uhensiktsmessig for virksomheten».

Statsbygg har forelagt oppsigelsen til vurdering i Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). KMD har i sitt brev datert 4. februar 2020 til Statsbygg lagt til grunn at politiske beslutninger som gjør at virksomhetens leieforhold blir uhensiktsmessig gir grunnlag for oppsigelse, selv om beslutningen direkte angår leieforholdet. Det er tilstrekkelig at beslutningen påvirker virksomhetens rammevilkår. KMD la til grunn at det var strukturendringer som var bakgrunnen for Nord universitets

¹ <https://www.ranablad.no/bildeserie/nesna/hoyere-utdanning/se-bildene-studentene-grillet-rektor-som-foreslar-a-legge-ned-studiestedet-deres/g/5-42-521033?key=2020-05-19T08:38:22.000Z/retriever/bba3a7577b66af9de9cf152d9f4ede1dfbda2f6d>

oppsigelse, og KMD viste til at universitetets avgjørelse også ble foreslått stoppet i Stortinget uten at forslaget ble tatt til følge.

Oppsigelsen er gyldig.

7: Læringsmiljø:

Etter lov om universiteter og høyskoler § 4-3, 1. ledd har styret det overordnede ansvaret for læringsmiljøet ved utdanningsinstitusjonene. Styrets ansvar ivaretas først og fremst gjennom strategiske diskusjoner i styret og vedtak om handlingsplaner for arbeidet med læringsmiljøet. Læringsmiljø som tema inngår blant annet også i styrets årlige behandling av kvalitetsrapport for utdanning (i hovedsak i høstsemesteret) og NOKUTs undersøkelse Studiebarometeret (i vårsemesteret).

Læringsmiljøutvalget har etter lov om universiteter og høyskoler § 4-3, 3. ledd et ansvar for ivaretagelse og videreutvikling av læringsmiljøet ved universitetet som helhet.

Læringsmiljøutvalget rapporterer direkte til styret.

Det operative ansvaret for arbeidet med læringsmiljøet ivaretas av universitetets ledelse og er delegert til fakultetene og de ansvarlige som er nærmest studentene og i samarbeid med dem.

Som nevnt over er læringsmiljø tema i NOKUTs årlige undersøkelse; Studiebarometeret. En sammenstilling av svarene i denne undersøkelsen presenteres for styret sammen med ledelsens vurdering. Dersom scoren er lav for enkeltstudier eller for temaer fra undersøkelsen, vil også universitetsledelsens forslag til oppfølging og tiltak bli drøftet med styret.

Nord universitet scorer generelt høyt på spørsmålene om læringsmiljø i Studiebarometeret. Dette gjelder også ved studiested Nesna. For undersøkelsen som ble gjennomført i høstsemesteret 2019, scorer grunnskolelærerutdanningene på Nesna svært høyt. Dette står i kontrast til det bildet av læringsmiljøet som tegnes i deres brev. Resultatene fra Studiebarometeret ble behandlet i styret 11. mars 2020.

Læringsmiljøet er tema for styrebehandling minst to ganger i året. Vi kan ikke se at det er grunnlag for å si at styret ikke tar ansvar for studentenes læringsmiljø. Med henvisning til behandling av resultatene fra Studiebarometeret 2019 gjelder det også studentene på Nesna. Nord universitet kan heller ikke se at det er grunnlag for å si at læringsmiljøet ved studiested Nesna er forringet som følge av vedtaket om fremtidig studiestedsstruktur.

8: Konklusjon:

Nord universitet tar ikke klagen til følge.

Nord universitet opprettholder vårt standpunkt om at studentene som tilhører 2018- og 2019-kullet ved de samlingsbaserte grunnskolelærerutdanningene og 2019- kullet ved barnehagelærerutdanningen ved studiested Nesna får endret undervisningssted for de fysiske undervisningssamlingene til Mo i Rana fra og med høsten 2022. Dette begrunnes med:

- 1) Styret ved Nord universitet har myndighet til å bestemme studiestedsstruktur. Styrets vedtak om nedleggelse av studiested Nesna er gyldig. Oppsigelse av leieforhold av anlegg ved studiested Nesna er gyldig.
- 2) Nord universitet har adgang til å endre studieplaner for studieprogram med studenter i løp. Dette innebærer at endring av sted for fysiske undervisningssamlinger ved 2018- og 2019-kullet ved grunnskolelærerutdanningen og 2019-kullet ved barnehagelærerutdanningen fra Nesna til Mo i Rana er gyldig.
- 3) Endringene er presentert for, og diskutert med studentene 2,5 år før endringene settes i verk slik at studentene får rimelig tid til å innrette seg etter vedtaket. Vedtaket gir ikke studentene svekkede muligheter til å få gjennomført sin utdanning eller gir studentene som tilhører 2018- og 2019-kullet ved de samlingsbaserte grunnskolelærerutdanningene og 2019- kullet ved barnehagelærerutdanningen ved studiested Nesna svakere rettigheter og snevrere fagvalg enn sine medstudenter ved studiestedene Bodø og Levanger.

Nord universitet skal fortsette å legge til rette for en dialog med studentene frem mot endring av sted for undervisningssamlingene i 2022.

Med vennlig hilsen

Hanne Solheim Hansen
Rektor

Fredrik Boksasp
Seniorrådgiver - jurist

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.